

RESOLUCIÓ del procediment de tutela de drets núm. PT 36/2017, instat pel Sr. (...) contra l'Institut Català de la Salut.**Antecedents**

1.- En data 28/03/2017 va tenir entrada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, un escrit del Sr. (...), pel qual formulava una reclamació per la presumpta desatenció del dret d'accés que havia exercit prèviament davant el Centre d'Atenció Primària de l'Alt Penedès de l'Institut Català de la Salut (en endavant, ICS). Dels termes en què estava formulada la reclamació, s'inferia que la persona interessada havia exercit davant l'ICS el seu dret d'accés per tal de conèixer quina persona treballadora de l'ICS havia manipulat les dades relatives al domicili que constaven a la seva història clínica.

Junt amb el seu escrit, la persona reclamant aportava còpia de la següent documentació:

- a) Sol·licitud d'accés formulada per l'aquí reclamant davant el Centre d'Atenció Primària de l'Alt Penedès, amb data d'entrada en el registre del citat centre el 23/03/2017. Per formular aquesta sol·licitud la persona reclamant va utilitzar un formulari normalitzat de l'ICS intítulat "*Sol·licitud de l'exercici del dret d'accés (traçabilitat)*" per mitjà de la qual exercia el seu dret d'accés per tal de conèixer "*perquè canvi de domicili de Palma (...) des del 15-05-2001 fins el 07-03-2017*".
- b) Ofici de data 16/05/2017, per mitjà del qual l'Hospital contestava a la sol·licitud d'accés en els termes següents: "*En relació amb el vostre escrit (...), en què sol·liciteu exercir els drets ARCO, en concret pel que fa als accessos realitzats a la vostra història clínica per canvi d'adreça, (...) us enviem adjunta la relació d'aquest accessos i us informem que un cop revisada la traçabilitat dels professionals que han modificat aquestes dades, no podem constatar que estiguin justificades*". Aquest ofici anava acompanyat per un document intítulat "*Traçabilitat usuari: (nom cognoms i CIP de la persona aquí reclamant)*", en el qual consta, entre d'altres, el centre de l'ICS des del qual s'hauria efectuat cadascun dels accessos que consten a la història clínica de l'aquí reclamant, però no així la identitat de les persones usuàries a qui correspondria cadascun dels dits accessos.

Atès que de la resposta facilitada per l'ICS a la persona interessada es podia inferir una presumpta vulneració a la LOPD -en la mesura que s'admetien accessos no justificats a la història clínica de l'aquí reclamant-, aquesta Autoritat va iniciar una fase d'investigació (núm. IP 185/2017), de conformitat amb els articles 6 i 7 del Decret 278/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat i l'article 19 de la Llei 32/2010, per tal d'esbrinar les circumstàncies dels fets i els subjectes responsables. Aquesta fase d'informació prèvia es tramita de forma independent del procediment de tutela de drets que aquí es resol.

Carrer Rosselló, 214, Esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

2.- D'acord amb l'article 117 del Reial decret 1720/2007, de 21 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de desplegament de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (en endavant, RLOPD i LOPD, respectivament), per mitjà d'ofici de data 14/03/2017 es va donar trasllat de la reclamació a l'Hospital per tal que en el termini de 15 dies formulés les al·legacions que estimés pertinents.

3.- En aquest tràmit d'audiència, per mitjà d'escrit de data 21/03/2017, l'ICS exposava el següent:

- Que *"el Sr. (nom de l'aquí reclamant) va sol·licitar a l'Equip d'Atenció Primària (EAP) Vilafranca del Penedès la traçabilitat de la seva història clínica, perquè havia detectat uns canvis en el seu domicili que ell no havia comunicat (...) "*
- Que *"la direcció de l'EAP va emprendre la gestió de l'expedient seguint el protocol d'actuació de l'Institut Català de la Salut".*
- Que *"El 16/05/2017 es va lliurar la carta de resposta de la seva sol·licitud al Sr.(cognom de l'aquí reclamant), juntament amb la relació dels accessos a la història clínica, tot i prescindint del nom i cognoms de les professionals, tal com indica l'esmentat protocol".*

4.- L'ICS és responsable del fitxer de *"Pacients dels hospitals adscrits a l'Institut Català de la Salut"*, que té com a finalitat *"Garantir el registre i seguiment medicosanitari, sociosanitari i socials que els centres donen als seus usuaris, pacients o residents així com el contínuum assistencial dels pacients atesos"*, i el qual es troba inscrit al Registre de Protecció de Dades de Catalunya, dependent d'aquesta Autoritat.

Fonaments de Dret

1.- És competent per resoldre aquest procediment la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, d'acord amb els articles 5.b) i 8.2.b) de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades.

2.- L'article 15 de la LOPD, en relació amb el dret d'accés, determina el següent:

"1. L'interessat té dret a sol·licitar i obtenir gratuïtament informació de les seves dades de caràcter personal sotmeses a tractament, l'origen de les dades i les comunicacions efectuades o que es prevegin fer.

2. La informació es pot obtenir mitjançant la mera consulta de les dades per mitjà de la visualització, o la indicació de les dades que són objecte de tractament mitjançant escrit, còpia, telecòpia o fotocòpia, certificada o no, en forma llegible i intel·ligible, sense utilitzar claus o codis que requereixin l'ús de dispositius mecànics específics.

3. El dret d'accés a què es refereix aquest article només pot ser exercit a intervals no inferiors a dotze mesos, llevat que l'interessat acrediti un interès legítim a aquest efecte, cas en què el poden exercir abans."

Per la seva banda, l'article 27 del RLOPD, en el seu apartat primer i segon disposa el següent respecte al dret d'accés:

Carrer Rosselló, 214, Esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

“1. El dret d'accés és el dret de l'afectat a obtenir informació sobre si les seves pròpies dades de caràcter personal estan sent objecte de tractament, la finalitat del tractament que, si s'escau, s'estigui realitzant, així com la informació disponible sobre l'origen de les dades esmentades i les comunicacions realitzades o previstes d'aquestes dades.

2. En virtut del dret d'accés, l'afectat pot obtenir del responsable del tractament informació relativa a dades concretes, a dades incloses en un determinat fitxer, o a totes les seves dades sotmeses a tractament.

No obstant això, quan raons de complexitat especial ho justifiquin, el responsable del fitxer pot sol·licitar de l'afectat que especifiqui els fitxers respecte dels quals vulgui exercir el dret d'accés, i a aquest efecte li ha de facilitar una relació de tots els fitxers.”

Així mateix, també sobre el dret d'accés, l'article 29 del RLOPD estableix el següent:

“1. El responsable del fitxer ha de resoldre sobre la sol·licitud d'accés en el termini màxim d'un mes a comptar de la recepció de la sol·licitud. Transcorregut el termini sense que de forma expressa es respongui a la petició d'accés, l'interessat pot interposar la reclamació que preveu l'article 18 de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre.

En cas que no disposi de dades de caràcter personal dels afectats, igualment els ho ha de comunicar en el mateix termini.

2. Si la sol·licitud és estimada i el responsable no acompanya la seva comunicació amb la informació a què es refereix l'article 27.1, l'accés s'ha de fer efectiu durant els deu dies següents a la comunicació esmentada.

3. La informació que es proporcioni, sigui quin sigui el suport en què es faciliti, s'ha de donar de manera llegible i intel·ligible, sense que es facin servir claus o codis que requereixin l'ús de dispositius mecànics específics.

La informació ha d'incloure totes les dades de base de l'afectat, les resultants de qualsevol elaboració o procés informàtic, així com la informació disponible sobre l'origen de les dades, els cessionaris de les dades i l'especificació dels concrets usos i finalitats per als quals es van emmagatzemar les dades.”

A banda de la regulació anterior, en el cas que aquí s'analitza també cal tenir en consideració la normativa sanitària aplicable. En concret, la Llei estatal bàsica 41/2002, de 14 de novembre, d'Autonomia del Pacient, estableix al seu article 18 el dret d'accés a la història clínica en els termes següents:

“Drets d'accés a la història clínica

1. El pacient té el dret d'accés, amb les reserves que assenyala l'apartat 3 d'aquest article, a la documentació de la història clínica i a obtenir còpia de les dades que hi figuren. Els centres sanitaris han de regular el procediment que garanteixi l'observança d'aquests drets.

2. El dret d'accés del pacient a la història clínica també es pot exercir per representació degudament acreditada.”

3. El dret a l'accés del pacient a la documentació de la història clínica no es pot exercir en perjudici del dret de terceres persones a la confidencialitat de les dades que hi consten recollides en interès terapèutic del pacient, ni en perjudici del dret

Carrer Rosselló, 214, Esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

dels professionals que participen en la seva elaboració, que poden oposar al dret d'accés la reserva de les seves anotacions subjectives.

4. Els centres sanitaris i els facultatius d'exercici individual només han de facilitar l'accés a la història clínica dels pacients morts a les persones que hi estan vinculades, per raons familiars o de fet, llevat que el mort ho hagi prohibit expressament i s'acrediti d'aquesta manera. En qualsevol cas l'accés d'un tercer a la història clínica motivat per un risc per a la seva salut s'ha de limitar a les dades pertinents. No s'ha de facilitar informació que afecti la intimitat del mort ni les anotacions subjectives dels professionals, ni que perjudiqui tercers."

Per la seva banda, l'article 13 de la Llei catalana 21/2000, de 29 de desembre, d'Autonomia del Pacient i Drets d'Informació i Documentació Clínica, determina el següent:

"Drets d'accés a la història clínica

1. Amb les reserves assenyalades a l'apartat 2 d'aquest article, el pacient té dret a accedir a la documentació de la història clínica descrita per l'article 10, i a obtenir una còpia de les dades que hi figuren. Correspon als centres sanitaris regular el procediment per a garantir l'accés a la història clínica.

2. El dret d'accés del pacient a la documentació de la història clínica mai no pot ésser en perjudici del dret de tercers a la confidencialitat de les dades d'aquests que figuren en l'esmentada documentació, ni del dret dels professionals que han intervingut en l'elaboració d'aquesta, que poden invocar la reserva de llurs observacions, apreciacions o anotacions subjectives.

3. El dret d'accés del pacient a la història clínica es pot exercir també per representació, sempre que estigui degudament acreditada."

A l'últim, l'article 18 de la LOPD, referent a la tutela dels drets d'accés, rectificació, oposició i cancel·lació, estableix en els seus apartats 1 i 2 el següent:

"1. Les actuacions contràries al que disposa aquesta Llei poden ser objecte de reclamació pels interessats davant l'Agència de Protecció de Dades, en la forma que es determini per reglament.

2. L'interessat al qual es denegui, totalment o parcialment, l'exercici dels drets d'oposició, accés, rectificació o cancel·lació, ho pot posar en coneixement de l'Agència de Protecció de Dades o, si s'escau, de l'organisme competent de cada comunitat autònoma, que s'ha d'assegurar de la procedència o improcedència de la denegació."

En consonància amb l'anterior, l'article 16.1 de la Llei 32/2010, disposa:

"1. Les persones interessades a les quals es denegui, en part o totalment, l'exercici dels drets d'accés, de rectificació, de cancel·lació o d'oposició, o que puguin entendre desestimada llur sol·licitud pel fet de no haver estat resolta dins el termini establert, poden presentar una reclamació davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades."

Carrer Rosselló, 214, Esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

3.- Exposat el marc normatiu aplicable, a continuació escau analitzar primerament si l'ICS va resoldre i notificar, dins el termini previst per la normativa aplicable, el dret d'accés exercit per la persona reclamant.

Consta acreditat que en data 23/03/2017 va tenir entrada al Registre de l'ICS-CAP Alt Penedès un escrit de la persona aquí reclamant, mitjançant el qual exercia el seu dret d'accés.

En relació amb la qüestió del termini, cal tenir en compte que de conformitat amb l'article 21.3.b) de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques (en endavant, LPAC) i l'article 41.7 de la Llei 26/2010, de 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya (en endavant, LRJPCat), d'una banda, el còmput del termini màxim en procediments iniciats a instància de part –com és el cas- s'inicia des de la data en què la sol·licitud va tenir entrada en el registre de l'òrgan competent per a la seva tramitació. I d'altra banda, que el termini màxim ho és per resoldre i notificar (article 21 de la LPAC), de manera que abans de finalitzar aquest termini s'haurà d'haver notificat la resolució, o si més no haver-se produït l'intent de notificació degudament acreditat (art. 40.4 LPAC).

Doncs bé, d'acord amb la documentació obrant a l'expedient, es considera que l'ICS va incomplir amb l'obligació de resoldre i notificar dins el termini d'un mes previst a l'efecte, atès que l'escrit de resposta està datat el 16/05/2017, és a dir, ja fora del termini establert, de manera que la data de notificació –o d'intent- a la persona sol·licitant també s'hauria produït fora de termini.

En conseqüència, procedeix l'estimació de la reclamació per motius formals, en la mesura que l'ICS no va donar resposta a la sol·licitud de l'aquí reclamant en el termini d'un mes exigint per la norma.

4.- Una vegada assentat l'anterior, convé analitzar el fons de la reclamació, és a dir, si la resposta donada per l'ICS a la sol·licitud de l'ara reclamant, s'ajustava als preceptes transcrits al fonament de dret 2n.

Com a punt de partida cal tenir en compte que els articles 15 de la LOPD i 27.1 del RLOPD configuren el dret d'accés com el dret de l'afectat a obtenir informació sobre les seves pròpies dades personals que estan sent objecte de tractament i, si s'escau, sobre la finalitat del tractament, així com la informació disponible sobre l'origen de les dades esmentades i les comunicacions realitzades o previstes.

El dret d'accés és un dret personalíssim, i constitueix una de les facultats essencials que integren el dret fonamental a la protecció de dades de caràcter personal. Tal com ja s'ha avançat, mitjançant el dret d'accés el titular de les dades pot conèixer quines dades sobre la seva persona són objecte de tractament. A més, aquest dret podria ser la base de l'exercici d'altres drets, com ara els de cancel·lació, rectificació o oposició.

Carrer Rosselló, 214, Esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

És per això que les limitacions a aquest dret d'accés han de ser les mínimes atès que mitjançant el seu exercici es garanteix l'efectivitat del dret fonamental a la protecció de dades de caràcter personal.

Com s'ha dit, consta acreditat al procediment que l'ICS va resoldre a través d'escrit de 16/05/2017 la sol·licitud d'accés formulada per la persona reclamant. La resposta de l'ICS fou la següent: *"En relació amb el vostre escrit (...), en què sol·liciteu exercir els drets ARCO, en concret pel que fa als accessos realitzats a la vostra història clínica per canvi d'adreça, (...) us enviem adjunta la relació d'aquest accessos i us informem que un cop revisada la traçabilitat dels professionals que han modificat aquestes dades, no podem constatar que estiguin justificades"*. Aquest ofici, com s'ha exposat als antecedents, anava acompanyat per un document intítulat *"Traçabilitat usuari: (nom cognoms i CIP de la persona aquí reclamant)"*, en el qual consta, entre d'altres, el centre des del qual s'hauria efectuat cadascun dels accessos a la història clínica de l'aquí reclamant, però no la identitat de les persones usuàries a les qui correspondria cadascun dels dits accessos.

En el cas que ens ocupa cal evidenciar que en la seva sol·licitud d'accés la persona aquí reclamant no demanava expressament conèixer la identitat de les persones usuàries que havien accedit a la seva història clínica, sinó que exercia el seu dret per tal de conèixer *"perquè canvi de domicili de Palma (..) des del 15-05-2001 fins el 07-03-2017"*. Així doncs, i atesos els termes concrets en què fou formulada la sol·licitud d'accés davant l'ICS, aquesta Autoritat considera que aquest organisme va atendre adequadament la dita sol·licitud, atès que hauria informat a la persona interessada que efectivament en el fitxer corresponent constava la modificació de la dada relativa al domicili, sense que tal modificació estigués justificada. En conseqüència, des d'una perspectiva de fons, procedeix desestimar la present reclamació, perquè s'hauria facilitat l'accés a la informació sol·licitada.

Això no obstant, i a la vista del termes en què la persona reclamant ha formulat la reclamació davant d'aquesta Autoritat, en el sentit d'entendre no atès el seu dret d'accés en la mesura que l'ICS no li havia facilitat la identitat de les persones usuàries que havien accedit a la seva història clínica, procedeix fer les consideracions següents.

La informació relativa a la identitat de les persones professionals de l'ICS que haurien accedit a la seva història clínica –i en concret qui hauria modificat la dada del domicili–, no forma part del dret d'accés regulat per l'article 15 de la LOPD. Per contra, sí forma part del dret d'accés la informació relativa a les comunicacions de dades de la HC, és a dir els eventuais accessos efectuats per persones i/o entitats alienes a l'ICS.

El criteri expressat en el paràgraf anterior, en el sentit de considerar que la informació sobre la identitat dels autors dels accessos quan es tracta de personal adscrit al responsable del fitxer o tractament no forma part del dret d'accés al no tenir la

Carrer Rosselló, 214, Esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

consideració de comunicacions de dades, i per tant no s'ha d'informar sobre tal identitat amb motiu d'una sol·licitud d'accés en termes LOPD, ha estat mantingut per aquesta Autoritat en diverses resolucions, per totes la dictada en el procediment núm. PT 16/2017, que està disponible al web d'aquesta Autoritat (www.apd.cat). Així mateix, aquest criteri també ha estat confirmat per la jurisprudència en diverses sentències, entre d'altres, la dictada per l'Audiència Nacional el 26/02/2014: *“debe destacarse que solicitud de acceso a información formulada por la aquí demandante ante el Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas es ajena al contenido del derecho de acceso a datos personales que reconoce al titular de tales datos el artículo 15 de la LOPD, pues va dirigida a obtener información sobre la identidad de los funcionarios o servidores públicos que pudieran haber accedido a los datos personales de la actora, presumiendo que pudieran haberlos cedido a terceros. Por consiguiente, no tiene por objeto la obtención de información de sus datos de carácter personal sometidos a tratamiento, del origen de tales datos y de las comunicaciones realizadas o que se prevén hacer de los mismos por el responsable de fichero, sino acerca de los datos de identidad de aquellos empleados públicos pertenecientes a la organización administrativa del responsable del fichero que hubieran accedido a los mismos, que no quedan comprendidos en el derecho de acceso reconocido al titular de datos personales y configurado legalmente en los términos expresados”*.

En conseqüència, per donar compliment a l'art. 15 de la LOPD, l'ICS havia d'informar sobre les comunicacions que eventualment s'haguessin efectuat a tercers, sense que fos exigible però des del punt de vista del dret d'accés, informar sobre els eventuals accessos duts a terme per usuaris concrets del propi ICS que haguessin accedit a la història clínica.

Cal recordar però en aquest punt les recomanacions efectuades al respecte pel “Grup de l'article 29”, òrgan consultiu i independent previst a l'article 29 de la Directiva 95/46/CE, i que està integrat per les Autoritats de Protecció de Dades dels estats membres de la Unió Europea, el Supervisor Europeu de Protecció de Dades, i la Comissió Europea. En concret, el Grup de l'art. 29 ha elaborat el “Documento de trabajo sobre el tratamiento de datos personales relativos a la salud en los historiales médicos electrónicos (HME)”, en el qual es recomana que *“a fin de suscitar la confianza, podría introducirse un procedimiento especial para informar a los interesados acerca de cuándo y quién ha accedido a sus HME. El suministro a intervalos regulares a los interesados de una lista de las personas o Instituciones que han accedido a su expediente tranquilizaría a los pacientes por lo que respecta a su capacidad de saber lo que sucede con sus datos en el sistema HME”*.

I en connexió amb l'anterior, procedeix també mencionar el Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 24/4, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades i pel qual es deroga la Directiva 95/46/CE (Reglament general de protecció de dades –RGPD-). En el seu considerant 63 es refereix al dret d'accés –regulat a l'art. 15 del RGPD- en els termes següents: *“Els interessats han de tenir dret a l'accés a les*

Carrer Rosselló, 214, Esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

dades personals recollides que els afecten i a exercir aquest dret amb facilitat i a intervals raonables, amb la finalitat de conèixer i verificar la licitud del tractament. Això inclou el dret dels interessats a accedir a dades relatives a la salut, per exemple les dades de les seves històries clíniques que contenen informació com diagnòstics, resultats d'exàmens, avaluacions de facultatius i qualssevol tractaments o intervencions practicades. Qualsevol interessat, per tant, ha de tenir el dret a conèixer i que se li comuniquin les finalitats per a les quals es tracten les dades, el termini de tractament, els destinataris (...)"

Tornant a la recomanació del "Grup de l'article 29" sobre el dret del pacient a conèixer la informació sobre qui i quan ha accedit a la seva història clínica per tal de generar confiança sobre els tractaments efectuats amb les seves dades sanitàries, no es pot deixar d'advertir que cada cop més persones reclamen la tutela d'aquesta Autoritat per tal de conèixer el detall dels accessos a la seva història clínica, i val a dir que en alguns d'aquests casos, el mateix ICS, sense que ho hagi requerit aquesta Autoritat, decideix facilitar determinada informació al pacient sobre aquests accessos (data i hora de l'accés, la categoria professional corresponent a qui hi ha accedit i si aquest accés estava justificat o no) cosa que certament contribueix a què el titular d'aquestes dades tingui un major poder de control sobre les mateixes, i pugui reaccionar davant d'eventuals accessos injustificats.

Per tot el que s'ha exposat,

RESOLC

Primer.- Estimar per raons formals la reclamació de tutela formulada pel Sr. (...) contra l'Institut Català de la Salut i desestimar-la en el fons, en base al que s'ha argumentat als fonaments de dret 3r i 4t.

Segon.- Notificar aquesta resolució a l'Institut Català de la Salut i a la persona reclamant.

Tercer.- Ordenar la publicació de la Resolució al web de l'Autoritat (www.apd.cat), de conformitat amb l'article 17 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre.

Contra aquesta resolució, que posa fi a la via administrativa d'acord amb els articles 26.2 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades i 14.3 del Decret 48/2003, de 20 de febrer, pel qual s'aprova l'Estatut de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, les parts interessades poden interposar, amb caràcter potestatiu, recurs de reposició davant la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb el que preveu l'article 123 i següents de la Llei 39/2015 o bé interposar directament recurs contenciós administratiu davant els jutjats contenciosos administratius de Barcelona, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb els articles 8, 14 i 46 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Carrer Rosselló, 214, Esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

Igualment, les parts interessades poden interposar qualsevol altre recurs que considerin convenient per a la defensa dels seus interessos.

La directora,

M. Àngels Barbarà i Fondevila

Barcelona, (a la data de la signatura electrònica)